

СТАНОВИЩЕ

От доцент д-р Чавдар Христов, СУ „Св. Климент Охридски” – ФЖМК, на дисертационния труд на **Петър Пламенов Кърджилев**, на тема *„Риск - комуникация за намаляване на опасността от индустриални кризи с екологични и здравни последици (Комуникация при атомните електроцентрали и газодобивната индустрия)”* за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Журналистика (Комуникация при криза – Ефективно управление)”, шифър 3.5, „Обществени комуникации и информационни науки”. Научен ръководител – доц. д-р Чавдар Христов.

Представеният дисертационен труд съдържа общо 407 страници, от които 302 изследователски текст, приложения – 77 страници и 28 – библиографска справка, която се състои от 207 научни източника на кирилица и латиница, 47 институционални документа, 106 интернет източника и 14 интернет връзки. Структуриран е от увод, пет глави и заключение.

Изследването успешно *съчетава теоретичното знание с авторския емпиричен опит*, придобит като активен участник в български природозащитни движения. Последното е и основна причина в цялата разработка да *присъства морален императив*, подчинен на искрена загриженост за опазване на околната среда, на гражданска позиция за защита здравето и живота на хората, подложени на индустриални рискове от кризи. Отбелязаното съчетание има и обратна страна – публичните изяви на докторанта са придружени с *коректна експертиза* на съществуващите проблеми, основана върху

научните достижения в областта на риск комуникацията и други сродни дисциплини.

Актуалността на изследването е безспорна, което се определя от засиления световен дебат за човешкото негативно въздействие върху глобалните климатични промени, върху замърсяването на околната среда, за генно-модифицираните храни, за индустриалните катастрофи с необратими екологични последици и т.н., както от търсените и предлагани решения за тяхната превенция и ограничаване, чрез риск- и кризисна комуникация.

Изследването се основава върху *идейната концепция за устойчивото развитие* и свързаните с нея екологични направления като екология на човека, енвайроментализмът, зелената енергия и тройният краен баланс в бизнеса, които са изведени от докторанта във *водещи принципи на ново мислене* при определяне на антикризисните решения. Те са намерени в предложението от него „*модел на управление на организационната комуникация при генериращи рискове организации*”. Моделът изявява напълно взаимовръзката между основната *идейната концепция*, връзките с обществеността, проблемния мениджмънт, риск- и кризисната комуникация и като интегрирана съвкупност дава възможност за *ефективно управление* на комуникациите.

От изведения общ управленски модел е изследвана по-подробно една от най-важните му съставни части – *риск-комуникацията*, което допълва съществуващата относителна теоретична празнина в българското научно знание по

комуникационен мениджмънт. Рискът е интерпретиран от теоретична, културологична и управленска гледна точка. Подчертано е експлицирана *симетричната, двупосочна комуникационна компонента*, която съвместява непротиворечиво научната експертиза на риска и организационното управление с приобщаването и активното ангажиране на обществото не само като ефективен подход за противопоставяне на заплахата, но и като подход със социални интегративни последици.

Върху основата на структурно-функционалния анализ на риск- комуникацията е определено *точното ѝ място в предкризисния етап на кризисното управление*. Разработени са планови и сценарни процедури, които се отличават с висока практическа приложимост. Така е прехвърлен мост между теоретичните концепти и практико-приложното поле на риск-комуникацията, като морално ангажиран и висококачествен кризисен мениджмънт. В тази посока са направени *конкретни препоръки за законовото му регламентиране* в националното и европейско законодателство.

Върху основата на анализиранияте ключови примери за индустриални кризи с катастрофични измерения в ядрената енергетика (Три Майл Айленд, Чернобил и Фукушима), обхващащи повече от три десетилетия, са изявени *повтарящи се проблеми*: предизвикват се от човешки грешки, имат каскаден ефект, комуникационен провал при информирането и защитата на засегнатото население, дисонанс между

научното развитие и консерватизма на груповото мислене. Аргументирана е необходимостта от стриктното приложение на управленските процедури на риск комуникацията, чрез изследване на комуникационната (не)готовност на антикризисните институции и чрез анкетно допитване за (не)готовността на населението (непредставителна извадка) да се защити от радиоактивно заразяване. Казусът с АЕЦ „Белене” е анализиран в контекста на направените изводи от емпирично изследване на 315 медийни публикации по темата за безопасността и от включеното наблюдение на автора като член на Българската антиядрена коалиция.

Анализираните ключови примери за хидравличното разбиване за шистов газ (фракинг) очертават *различно по своята насоченост конфликтно поле* в сравнение с ядрените кризи. Изведени са характеристикните му особености и сложни взаимовръзки между *научната несигурност* за въздействието на технологията върху околната среда, ролята на *учените* и *фасадните групи* като част от *скритото лобиране* на заинтересуваните компании и правителства, ролята на *медиите* и *професионалните замъглители* и съпротивата на *гражданските движения*. Казусът с проучванията за шистов газ в България е анализиран във връзка с направените изводи като е разгърната научно-аргументирана полемика за приоритетно прилагане на предпазния принцип. Предложени са практични комуникационни и управленски стъпки за решаване на проблема.

Изследването има безспорни *научни приноси*: разширено е българското научното знание в областта на риск-комуникацията; предложен е работещ теоретичен модел за управление на индустриални кризи с екологични и здравни последици; изведени са практико-приложните стойности на риск-комуникацията, като ефективен управленски подход в предкризисния период; научно са аргументирани проблемите с казусите с АЕЦ „Белене” и проучванията за шистов газ на основата на българския пример; изявено е ново, екологично мислене при решаване на индустриалните кризи.

Подкрепям и поздравявам автора за гражданската позиция, съчетана със сериозно научно знание в изследваната област. Същевременно имам някои *бележки и препоръки*: цитиране на източниците на приложените неавторови схеми, необходимост от по-есенциален подход към теоретичната аргументация за редуциране на обема и повишаване възприемането на текста. Това би трябвало да го има предвид при издаването на дисертацията под формата на монография, което препоръчвам.

Очертаните достойнства на дисертационния труд ми дават основание да предложа на уважаемата научна комисия да се даде на Петър Пламенов Кърджилов исканата образователна и научна степен „доктор”.

25.05.2013 г.

Доц. д-р Чавдар Христов: